

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 17723
Tarih : 30.03.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 30/03/2022 16:39
Sayı: E-120.10-0992683

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır Barosu İnsan Hakları Merkezi Cezaevleri İzleme Komisyonu her yıl düzenli olarak hazırladığı "Cezaevleri Hak İhlalleri Raporu"nu açıkladı. Raporda, cezaevlerindeki gardiyan ve jandarmaların mahpuslara karşı işkence, kötü muamele, onur kırıcı harekette bulunduklarına dair bilgilere yer verildi. Ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve kanunlara rağmen hapishanelerde işkence ve kötü muamele uygulamalarının tespit edildiği ve işkence iddiaları ile ilgili görevlilere cezasızlık politikası uygulandığına dair hukuksuzlukların önlenmesi, hasta mahpusların maruz kaldıkları hak ihlallerinin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İhtüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre, 30 Kasım itibarıyla cezaevlerinde 295 bin 754 tutuklu ve hükümlü bulunduğu belirtilen raporda, bunlardan 11 bin 590'nın kadın, bin 977'sinin çocuk olduğu kaydedildi. Raporda, işkence ve kötü muamele sonrası darp raporu almak isteyenlerin engellendiği, bazen hiç hastaneye sevk edilmediği, belirli bir süre sonunda yapılan sevklerde ise darp raporu verilmediği belirtildi. Bazı hekimlerin bilinçli olarak darp raporu vermediğinin ifade edildiğine dikkat çekilen söz konusu raporda, mahpuslara yönelik infaz koruma memurlarının haksız ve hukuka aykırı eylem ve işlemlerine karşı adli ve idari makamların failleri koruma politikası uyguladığı ifade edildi.

Cezaevlerinde yapılan görüşmelerde sağlık hakkı ihlallerinin tespit edildiği belirtilen raporda, hastane sevk taleplerinin ya hiç karşılanmadığı ya da geciktirildiği vurgulandı. Mahpusların kelepçeli muayene ve tedaviye zorlandığı ve muayene odasında asker bulundurulduğu belirtilen raporda, ağır hasta olan mahpuslar hakkında Adli Tıp Kurumu'nun verdiği olumsuz raporlara dikkat çekildi. Raporda cezaevlerindeki bin 977 çocuk tutuklu ve hükümlünün durumlarına dair değerlendirmeler de yer aldı. Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan görüşmelerde bazı infaz koruma memurları tarafından çocukların fiziksel ve psikolojik şiddet ile kötü muamele ve onur kırıcı davranışlara maruz bırakıldığını anlattıkları belirtilen raporda şu ifadelere yer verildi; "Çocukların tehdit edildiği, darp ve kötü muamele eylemleri dışında beslenme hakkı, sağlık ve tedavi hakkı, haberleşme ve iletişim hakkı ile eğitim ve sosyal hakların ihlal edildiği, ayrıca hükümlü-tutuklu çocuklar arasında yaşanan akran zorbalığı olaylarının cezaevi yönetimi tarafından önlenmediği gözlemlenmiştir."

Raporda cezaevlerindeki kadın mahpusların birçoğunun hasta mahpus olduğu tespiti de yapıldı. Kadın mahpusların odalarını ve odadaki mutfak ve banyo kısmını gören kameraların halen mevcut ve aktif olduğu ifade edilen raporda, bu kameraların özel alanları tamamen ihlal ettiği belirtildi. Kadın mahpuslara sadece hesaplarında para yoksa cezaevi tarafından ped verildiğine dikkat çekilen raporda, hesabında para olan mahpuslara pedin ücret karşılığı satıldığı belirtildi.

GEREKÇE

Raporda, Covid-19 ile mücadele kapsamında oluşturulan karantina koğuşlarına da dikkat çekildi. Hastane veya mahkeme için cezaevi dışına çıkarılan kişilerin 14 gün karantina koğuşlarında izole edildiği hatırlatılan raporda, Covid-19 olan tutukluların sağlık durumlarına ilişkin ailelerine bilgi verilmediği kaydedildi. Karantina koğuşundaki mahpusların karantina sürelerini zaman zaman yerde yatarak geçirdiği belirtilen raporda, tek başına kalamayacak kadar hasta olan mahpusların karantina koğuşlarında tek tutulduğu ifade edildi. Ağır hasta mahpusların karantina koğuşlarında sağlık durumlarının daha da kötüleştiği, ancak bunlara ayrı bir düzenleme yapılmadığı vurgulanan raporda, karantina koşullarının mahpusların cezalarını daha da ağırlaştırdığı belirtildi. Pandemi şartlarında koğuşların yeterince havalandırılmadığı, temiz havaya erişimin engellendiği ifade edilen raporda, bazı cezaevlerinde koğuş pencerelerinin açılmaması için sabitlendiği de belirtildi. Hijyen malzemelerinin mahpuslar tarafından ücret ödenerek alındığına dikkat çekilen raporda, maddi durumu yetersiz olan kişilerin sabun, temizlik malzemesi, maske ve eldivene erişemediklerine dikkat çekildi. Raporda, kantinde satılan temizlik malzemelerinin fiyatlarının yüksek olduğu da belirtildi.

Cezaevlerindeki beslenme durumuyla ilgili çarpıcı verilerin de yer aldığı raporda, mahpuslara üç öğün şeklinde dağıtılan yemeklerin ihtiyaçları karşılayacak yeterlilikte olmadığı, dönemsel olarak miktarın iki öğüne veya öğünlerde verilen üç çeşit yemeğin iki çeşide düşürüldüğü belirtildi. Diyarbakır Barosu, genel yemeklerde yaşanan sorunların özel beslenme ihtiyacı olan mahpusların durumunu daha da kronikleştirdiğine dikkat çekti. Raporda, Ramazan ayıyla birlikte oruç tutmayan mahpuslara iftar ve sahur dışında yemek verilmediği, oruç tutan mahpuslara da yeterli besin sağlanmadığı ifade edildi. Ülke cezaevlerinde her geçen gün hasta tutukluların sayısının arttığı ve sağlık durumlarının gittikçe ağırlaştığı belirtilen raporda, cezaevlerinde kötü muamele, işkence yasağına ve yaşam hakkı ihlallerine yönelik iddialara karşı adli ve idari pasiflikten vazgeçilmesi, şeffaf ve etkin soruşturmalar yürütülmesi gerektiği ifade edildi.

Mahpusların ailelerinden kilometrelerce uzak hapishanelerde tutulmasının hem kendilerine yönelik hem de ailelerine yönelik bir dizi hak ihlalini beraberinde getirmektedir. Cezaevlerinden her gün tabutların çıkmasının engellenmesi gerekmektedir. Hasta mahpusların ölüm haberleri ile sarsılan ailelere yaşatılan acılara ivedilikle son verilmelidir. Hasta mahpusların durumuna ilişkin Adli Tıp Kurumu'nun taraflı rapor hazırladığına ilişkin iddialar dikkate alınarak bu hususta yeni düzenlemeler yapılması amacıyla TBMM'nin gerekli rolü üstlenmesi gerekmektedir. Hasta mahpusların tahliye edilmelerinin önündeki yasal engellerin kaldırılması zaman kaybetmeksizin hayata geçirilmelidir. Bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin bir an önce yapılarak, hasta mahpusların ölümünün önüne geçilmesi önemli ve değerli bir adım olacaktır. Ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve kanunlara rağmen hapishanelerde işkence ve kötü muamele uygulamalarının tespit edildiği ve işkence iddiaları ile ilgili görevlilere cezasızlık politikası uygulandığına dair hukuksuzlukların önlenmesi, hasta mahpusların maruz kaldıkları hak ihlallerinin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	T. Hatimoğulları
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İmir
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. Köçyiğit
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Önlü
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. Tosun
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. Aydemir
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ö. Faruk Gergerlioğlu
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	A. Sürücü
12	MURAT SARISAÇ	VAN	M. Sarisaç
13	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	Ş. Coşkun
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar Başaran
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. Bülbül
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Çepni
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	N. Maçin
19	DERİM DAĞ	DİYARBAKIR	D. Dağ
20	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede